

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Деркача Віктора Миколайовича за темою: «Управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність. Робота В. М. Деркача присвячена цікавому в теоретичному та важливому в практичному відношеннях питанню.

Проблема управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді вимагає оновлення змісту та форм спортивної підготовки.

На сучасному етапі розвитку теорії та методики підготовки кваліфікованих легкоатлетів-паралімпійців подальший прогрес можливий тільки при комплексному підході до вирішення цієї проблеми.

Дисертація В. М. Деркача, безумовно, є актуальною, оскільки вона спрямована на пошук нових шляхів і невикористаних резервів у системі управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді.

Аналіз науково-методичної літератури з даної проблеми дозволив встановити, що науково-методичне забезпечення щодо управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців є недостатнім. Кількість наукових робіт, присвячених вивченню даної проблеми, обмежена, а існуючі дані суперечливі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичного виховання та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства освіти і науки України за темою 2.6 «Теоретико-методичні основи вдосконалення навчально-тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів» (номер державної реєстрації:

0111U001168) і за темою, яка фінансується за кошти Міністерства освіти і науки України «Теоретико-методичні основи застосування засобів інформаційної, педагогічної і медико-біологічної спрямованості для рухового і духовного розвитку й формування здорового способу життя» (номер державної реєстрації: 0111U004036).

Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків та актів упровадження. Список використаних джерел містить 225 найменувань, 40 з яких – праці іноземних авторів. Дисертаційну роботу викладено на 244 сторінках, із них 173 – основного тексту, який містить 23 таблиці та 8 рисунків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, вказано його об'єкт, предмет, мету, завдання та методи, розкрито наукову новизну, з'ясовано практичну значущість отриманих результатів, особистий внесок дисертанта, відображено апробацію результатів дослідження.

Перший розділ «Теоретичні аспекти підготовки висококваліфікованих легкоатлетів із порушеними функціями опорно-рухового апарата до змагальної діяльності» присвячено теоретичному аналізу літературних джерел, розглянутих у дисертаційному дослідженні.

Аналіз науково-методичної літератури показав, що проблему спортивної підготовки висококваліфікованих легкоатлетів із порушеними функціями опорно-рухового апарата розкрито не повністю.

Не визначено науково-педагогічні умови, потребує оновлення система управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді та ін.

У **другому розділі** «Методи та організація дослідження» подана система взаємодоповнюючих методів, адекватних поставленим завданням. Безумовно, методи дослідження забезпечили створення теоретико-методичної бази для вдосконалення управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді.

У **третьому розділі** «Обґрунтування моделі тренувального процесу легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді та результативність її реалізації» було розроблено модель тренувального процесу, представлено її характеристику, результати перевірки її дієвості. Під час розробки моделі були враховані рекомендації Міжнародної федерації легкої атлетики (ІААФ), а також провідних фахівців. У зв'язку з цим, структура моделі тренувального процесу легкоатлетів-паралімпійців передбачає 4 мезоцикли, а саме: базовий, спеціально-підготовчий, передзмагальний і змагальний. Основний акцент при проектуванні моделі управління тренувальним процесом був зроблений на вдосконаленні фізичної, психологічної підготовленості та засобів відновлення.

Одержані на цьому етапі дослідження дані сприяли визначенню необхідності вдосконалення створеної моделі управління за рахунок посилення психологічної складової підготовленості в період підготовки до основних змагань.

У **четвертому розділі** «Обґрунтування програми психологічної підготовки легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді, як складової запропонованої моделі, та експериментальна перевірка її ефективності» представлено обґрунтування структури і змісту програми психологічної підготовки, як складової експериментально перевіреної моделі управління тренувальним процесом у змагальному періоді.

З метою перевірки ефективності авторської технології був проведений педагогічний експеримент. Отримані результати свідчать про високу ефективність запропонованої авторської технології.

У **п'ятому розділі** «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» здійснено узагальнення експериментальних даних і теоретичного аналізу, що дало змогу вирішити важливе науково-практичне завдання з удосконалення системи управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді. Отримані дані підтверджують і розширюють наукові уявлення з досліджуваної проблеми та показують ефективність і доцільність розробленої авторської технології.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. На основі проведеного комплексного теоретичного аналізу та узагальнення даних науково-методичної літератури автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, його мету та завдання. Для вирішення поставлених завдань були використані адекватні методи наукового пошуку, які дозволили обґрунтувати на високому науково-методичному рівні основні положення результатів дослідження, висновки дисертаційної роботи та практичні рекомендації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше спроектовано й експериментально обґрунтовано модель управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді; вперше розроблено і впроваджено програму психологічної підготовки досліджуваних спортсменів; уперше одержано нові дані про особливості показників спеціальної фізичної підготовленості, мотивації досягнення успіху та уникнення невдач змагальної діяльності паралімпійців із різною легкоатлетичною спеціалізацією та ін.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробленні й упровадженні в практику тренувального процесу легкоатлетів-паралімпійців моделі управління, яка реалізується під час безпосередньої підготовки до основних змагань. Використання теоретичних і практичних доробок дисертаційної роботи сприятиме вдосконаленню змісту навчальних дисциплін «Адаптивний спорт», «Теорія і методика спорту вищих досягнень», «Теорія і методика підготовки кваліфікованих спортсменів», «Психологія спорту» та ін.

Результати досліджень упроваджені в практику роботи тренерів паралімпійської збірної України з легкої атлетики, Українського центру з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт», Харківської державної академії фізичної культури та ін.

Повнота викладу результатів дослідження у друкованих працях. Основні положення дисертаційного дослідження викладено у 8 наукових працях: 7 статтях, із яких 5 – у наукових фахових виданнях України (3 з них

включені до міжнародних наукометричних баз, 2 – опубліковані в інших наукових виданнях), 1 навчальному посібнику.

Апробація результатів дослідження. Про основні результати наукової роботи доповідалося на міжнародних конференціях «Актуальні проблеми сучасної біології та здоров'я людини» (Миколаїв, 2011); «Молода спортивна наука України» (Львів, 2012–2016), «Актуальні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» (Тернопіль, 2012) та багатьох інших.

Відповідність дисертації вимогам ДАК України. Структура, обсяг основного тексту, оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідають вимогам ДАК України. Автореферат повністю відображає зміст дисертації.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані в практичній діяльності тренерів і викладачів із метою вдосконалення системи управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді, а також у навчальному процесі студентів спортивних вузів України.

Недоліки дисертаційної роботи. Разом з тим, робота містить ряд недоліків, які не мають, на нашу думку, принципового характеру і не заперечують теоретичних і методичних здобутків автора:

1. Вважаємо за доцільне доповнити завдання дослідження ще одним пунктом, а саме: «Розробити науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення системи управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді», оскільки науково-практичні рекомендації розроблені та представлені автором в основному тексті дисертаційної роботи.

2. У розділі 1 треба зробити більший акцент на аналізі існуючих проблем. Невідомо, чи розділяє здобувач погляди науковців на ці проблеми. Необхідно показати своє ставлення до наукових розробок інших авторів.

3. У процесі проведення формуючого педагогічного експерименту незрозумілою є роль традиційного управління тренувальним процесом

легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді, його вплив на результативність спортсменів.

4. Висновки необхідно скоротити, вони недостатньо чітко сформульовані, їх необхідно зробити більш компактними.

5. У роботі є друкарські помилки та стилістичні погрішності, на які автору вказано.

Загальний висновок

Зважаючи на актуальність теми дослідження, його наукову новизну та практичне значення, використання адекватних методів, обґрунтованість висновків, вважаю, що дисертаційне дослідження Деркача Віктора Миколайовича «Управління тренувальним процесом легкоатлетів-паралімпійців у змагальному періоді» відповідає «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а його автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Житомирського державного університету імені Івана Франка

Р. Ф. Ахметов

Проректор з наукової і міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка,
доктор педагогічних наук, професор

Н. А. Сейко